

Ion Fiscuteanu și Ion Rițiu

Am simțit nevoia să trasez, chiar dacă prea sumar, profilul categoriei din care face parte drama debutantului Ion Ciurdaru, jucată în premieră absolută de teatrul din orașul unde locuiește și autorul. Așadar, și Teatrul Național din Tirgu Mureș încurajează noi debuturi locale. Ceea ce, în principiu, nu poate fi rău. Debutantul de azi e în pragul a cincizeci de ani, ziarist la ziarul local.

Ne naștem o singură dată — iată un titlu mobilizator. Ne amintește de altul, acela având rezonanțe mai tainice. Ar fi vorba, în piesă, de căutarea vinovaților și vinovațiilor care barează aspirațiile spre autenticitatea vieții. Se detașează conflictul dintre tată și fiii săi. Cu Andrei (inginer), tatăl (Matei — acum simplu inginer sau tot șef, nu se știe!) are conflicte uzinale. Cu Lucian, conflictul e mai grav. Fiul mai slab la învățătură, calificat la locul de muncă, simțise că părinții, bine situați, nu vor accepta căsătoria lui cu Sofia, o coafeză. Tinerii îndrăgostiți vor rămâne în străinătate. Vor avea un fiu. Ajunși la capătul puterilor și al mizeriei, Sofia îl părăsește. Clar: este o „scorpie“. Lucian revine și-i cere tatălui socoteală pentru avaria suferită. Rezultatul: infarct.

Regizorul Dan Alecsandrescu a condensat (cam la jumătate) textul, cu folos. Spectacolul reușește, datorită regizorului și actorilor, să aibă atmosferă și tensiune, mai ales în actul secund; al III-lea se va termina fulgerător, cu un zîmbet general provocat de sosirea copilului. În ansamblu: tensiune surdă, înnegurare, zvîcnete,

surpări în sine, ca la o reuniune incertă într-o casă străină. Există câteva roluri bine conturate, altele neconturabile. Mihai Gingulescu dă prestanță tatălui, reliefînd drama omului ale cărui bune intenții s-au convertit, nu o dată, în contrariul lor. Sinceritatea trăirii, pecelea bună a rolului, ating și gama duioșiei impregnate de umor. Ion Fiscuteanu surclasază viziunea convențională, unilaterală, asupra fugarului, umanizîndu-l. Mihaela Rădescu e o elevă cu personalitate pregnantă (dar prea matură). Ion Rițiu se războiește cu morile de vînt. Livia Gingulescu și Monica Ropsea șomează (în culise). Nici Cornel Popescu nu are rol, însă el și l-a inventat și joacă discret (dar percutant) rolul dezimplicatului din „tărăsenie“. Toți actorii domină textul.

Ion CALION

0 regie provizorie

Dramaturg de vocație, avînd replica în sînge și situația dramatică la butonieră, creator de tipuri și cupluri comice, de o inepuizabilă savoare, sau de puternice drame existențiale, intens tensionate, preocupat de entitatea ființei și decăderea condiției umane prin perpetuarea culpabilității morale, uneori dezamăgînd prin nonșalantă autopastișare, dar surprinzînd cel mai adesea plăcut, prin schimbarea de ton și de registru dramatic, ca și prin neașteptata ivire a reversului comic în tragedie ori a celui tragic în comedie, Ion Băieșu e autorul unei opere dramaturgice mustind de viață, pe care o cunoaște ca puțini alții. Din această cunoaștere ies observațiile sale scînteietoare, calambururile pline de tilc și clișeele verbale definatorii pen-

GĂRGARIȚA de ION BĂIEȘU ● **TEATRUL DE STAT** din ORADEA ● **Data premierei:** 8 octombrie 1987 ● **Regia:** RADU BĂIEȘU ● **Scenografia:** VIOARA BARA ● **Distribuția:** EUGEN HARIZOMENOV (Grămescu); **MARIANA VASILE** (Elvira); **EUGEN ȚUGULEA** (Pășculete, Groapă, Turbatu); **MARIANA PRESECAN** (Nuți); **EMIL SAUCIUC** (Bubu); **DORIN PRESECAN** (Gigi); **ION RUSCUȚ** (Vava); **ANCA MIERE-CHIRILĂ** (Vica).

tru condiția personajelor. Din această cunoaștere vine nu numai ascuțișul necruțător al satirei sale, ci și căldura umană cu care-și înțelege personajele, chiar și atunci cind nocivitatea lor nu merită iertarea.

Gărgărița debutează ca farsă de o năivă manieră compozițională și se complace în a părea o piesă de sorginte maziliană pînă către finalul ei, cînd autorul redevine Băieșu, invitîndu-ne să și reflectăm la risul de pînă atunci. În clipa în care tartorul escrocilor se dovedește a nu fi decît un păcălitor păcălit de viață, capabil să-și înțeleagă drama și să și-o confirme prin sinucidere, farsa încetează să mai fie doar veselă, iar risul ne îngheață pe buze. Revelarea feței nevăzute a satirei e cea care-i dă consistență dramatică, obligîndu-ne la redimensionarea mentală a propriilor noastre reacții.

Spectacolul regizorului Radu Băieșu, acceptînd eludarea acestui amănunt esențial, devine nereprezentativ pentru opera dramaturgului Ion Băieșu, pe care o coboară la nivelul unui divertisment carnavalesc. Tot ar fi fost ceva, dacă schimbarea măștilor aceluiasi personaj (maiorul Turbatu fiind una și aceeași persoană cu „revizorii contabili” Păsculete și Groapă) ar fi condus la o demonstrație de virtuozitate actoricească, de care să nu rămînă străine nici celelalte interpretări. Din păcate însă, distribuția lui Eugen Țugulea în rolul acestui detectiv băștinaș este evident eronată, actorul depășind vîrsta plăcerii giumbuslucurilor pînă într-atît încît își ia rolul „în serios” exact atunci cînd nu era cazul. Mai aproape de adevăr, de plăcerea jocului într-o farsă și de priza la public pe care aceasta o presupune e doar Eugen Harizomenov, în tartorul Grămescu, președinte de atotcuprinzătoare cooperativă meșteșugărească, trăind ca un veritabil „naș”, ce știe să-și răsfețe, dar și să-și exploateze subalternii la marea pricopseală. Ei sînt acum neartistice trecuți prin scenă de Emil Sauciuc (Bubu), Dorin Presecan (Gigi) și Ion Ruscuț (Vava), lipsa de profesionalitate a acestor interpretări fiind concurată doar de cea a regiei spectacolului. Reușesc parțial să-și realizeze personajele Anca Miere-Chirilă (Vica), printr-un pitoresc contur caricatural, Mariana Vasile (Elvira), depășind cu greu o stînjeneală ușor explicabilă, și Mariana Presecan

Eugen Harizomenov și Eugen Țugulea

(Nuți), acuzînd totuși unele îngroșări disproporționate violente.

Scenografia semnată de Vioara Bara merge pe urmele regiei, „sugerînd” (prin decor) ceea ce ținea oricum de domeniul evidenței, exhibînd în schimb (prin costum) ceea ce s-ar fi convenit a fi doar sugerat.

După *Rosencrantz și Guildenstern*, la „Casandra”, altceva așteptam de la Radu Băieșu.

Victor PARHON

Seduția partiturii actoricești

Cît de importantă poate fi astăzi o dramatizare după W. Somerset Maugham? Cărei cerințe specifice momentului sau cărei direcții (actuale) a teatrului românesc (inclusiv a dramatizărilor sale) i-ar putea corespunde? Ce justifică pînă la urmă înscrierea unei atare dramatizări în repertoriul unui Teatru Național care, altfel, pare a-și cunoaște destul de bine menirea?